

Socialförvaltningen
Utvecklingsenheten

2023-09-19
Projektutvärdering
Sida 1/19

Odla vid Oslopiren

Projektutvärdering

En del av jobb först-satsningen

Författare: Amanda Ricketts, utvecklare

Innehåll

1. Inledning	3
2. Mål som utvärderas.....	3
3. Metod.....	4
3.1 Insamlat material.....	5
3.1.1 UngDOK.....	5
3.1.2 Intervjuer	5
3.1.3 Kort om urval, bortfall, reliabilitet och validitet	6
3.2 Beskrivning av ungdomarna	7
3.2.1 Beskrivning av deltagarna.....	7
3.3 Analys.....	8
4. Resultat och lärdomar	9
4.1 Projektets utformning.....	9
4.2 Unga vuxnas resultat och upplevelse av projektet	10
4.2.1 ungDOK resultat	10
4.2.2 De ungas perspektiv.....	12
4.2.3 Projektledarens perspektiv.....	12
4.3 Lärdomar, framgångsfaktorer och arbetet framåt	13
4.3.1 Inte en riktig arbetsplats, men nästan	13
4.3.2 Regionen en viktig förutsättning.....	14
4.3.3 En insats i ett sammanhang	14
4.3.4 Samverkan i projektet.....	15
4.3.5 Resurser och budget	16
4.3.6 Förslag för vidareutveckling	16
4.4 Förslag för vidare upplägg	17
5. Sammanfattning	17

1. Inledning

Vi har idag många ungdomar och unga vuxna som lever med skadligt bruk och beroende. De står utanför arbetsmarknaden och saknar ett tryggt och välfungerande sammanhang i samhället. Det finns flera riskfaktorer kring att vara ung och utanför samhället, vilket har uppmärksammats såväl i samhällsdebatten som i forskningen.

Om vi satsar på att rusta unga med det de behöver för att ta sig vidare och komma ur sitt skadliga bruk, kan det innebära att hela samhället vinner på det.

Målet med odlingsprojektet vid Oslopiren var att erbjuda unga vuxna ett arbete som ökar motivationen och som leder till ökade nyktra timmar. Samtidigt som de unga får möjlighet att förbereda sig för den verkliga arbetsmarknaden. Socialförvaltningen ser ett stort socialt och ekonomiskt värde i att individer blir en del av ett meningsfullt sammanhang, där de kan stärka sin självkänsla, sitt fysiska och psykiska mående och sin motivation. Detta som ett första steg mot nykterhet och ett led på vägen tillbaka till ett självständigt liv och ett riktigt arbete med lön.

Socialförvaltningen har under ett drygt år testat lågröskelverksamheter för vuxna personer med skadligt bruk och beroende med gott resultat. De vuxna deltagarna vittnar om förbättrad fysiskt och psykiskt mående, bruten isolering och nya positiva sammanhang och nätverk. Som vidareutveckling testade socialförvaltningen ett liknande upplägg genom odlingsprojektet på Oslopiren som har riktat sig till unga vuxna (18–25 år).

2. Mål som utvärderas

Jobb först för unga vuxna har haft en ambition att testa ett nytt arbetssätt med unga vuxna i riskbruk. Vi ville både utforska om ett liknande arbetssätt skulle gå att implementera inom ramen för maria Skåne nordväst och testa ifall arbetet med unga hade en positiv effekt på riskbruk. Satsning var en lärande testbädd. Fokuset var att testa något nytt och därmed ändrades saker löpande under projektet.

1. Målet är att 4–6 unga vuxna (18–25 år), som är beroende eller i remission, ska delta i projektet, få handledning, behandling och ett arbete för att närma sig arbetsmarknaden.

Målet med satsningen är att testa ett nytt arbetssätt och undersöka om det skapar värde för individen genom ökning av drogfria timmar,

bryta social isolering genom att erbjuda dem ett sammanhang, öka unga vuxnas möjligheter till arbete, bättre psykisk och fysiskt mående och ökad motivation i andra delar av deras liv. Utöver detta är även ett syfte att utforska en mer långsiktig organisering kring arbetssättet.

2. Målet är att undersöka hur en implementering av projektet kan se ut inom ramen för Maria Skåne Nordväst. Därmed behöver en struktur som är hållbar undersökas.

Såsom testet är tänkt att genomföras under 2023 finns det inte en långsiktig lösning för alla komponenter ovan. Bland annat kommer man att använda Oslopiren (där projektet Pixlapiren tidigare funnits) som arbetsplats och arbetsgivaren har stadsbyggnadsförvaltningen tagit på sig för denna period. I framtiden kommer det inte finnas möjlighet för Stadsbyggnadsförvaltningen att göra detta och verksamheten på Oslopiren kommer att upphöra. Därför måste vi säkra ett arbetssätt kopplat till att rekrytera arbetsgivare till de unga vuxna. Ska de ske genom individuella satsningar eller genom en grupp som är på samma arbetsplats? Vad finns det för möjligheter kring det? Hur kommer handledningen se ut kopplat till arbetsgivaren? Finns det eller behövs det en konkret metod eller upplägg här? Samtliga frågor bör besvaras under tiden för testet för att försäkra en långsiktighet i satsningen.

3. Metod

Denna utvärdering har en kvalitativ ansats då vi vill förstå på djupet hur ungdomarna har upplevt att arbeta med jobb först men även för att det tillåter oss en mer fördjupad analys av hur arbetet har sett ut i projektet. Utvärderaren har även haft löpande kontakt med medarbetare i projektet, vilket har lett till att utvärderaren haft stor insyn och kunnat föra löpande samtal som påverkat projektets gång. Alla dessa samtal, intervjuer, observationer och annat vävs in i utvärderingen. Utöver detta påverkar även antalet deltagare i projektet valet av analys, där kvalitativa analyser lämpar sig också bättre till de få deltagarna.

När det gäller data för att förstå hur det har gått för de unga i projektet har vi samlat in denna via ungDOK, som utförts av projektledaren. Sekundärdatan består av kompletterande intervjuer med fyra av de unga som deltagit i projektet.

Avseende data för att förstå projektupplägg består insamlingen av löpande intervjuer och anteckningar från andra samtal med medarbetare som arbetat i projektet.

3.1 Insamlat material

Avsnittet redogör för det insamlade materialet och tillvägagångssätt. Det ena materialet är ungDOK som används vid semistrukturerade intervjuer som varje ung som medverkat i projektet har genomgått.

3.1.1 UngDOK

UngDOK är ett dokumentationssystem inom substansbruksvården som används för att bedöma och följa upp unga personer med substansbruksproblem och sociala problem. Det utvecklades av Institutet för kunskaps- och metodutveckling inom ungdoms- och missbruksvården i samarbete med Maria-mottagningarna i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Syftet med UngDOK är att mäta olika faktorer som påverkar den unges livssituation och om det förekommer missbruk eller våld. Det används som en semistrukturerad intervju som täcker områden som boende, sysselsättning, alkohol, droger, kriminalitet, utsatthet för våld, familj och relationer, fysisk hälsa och psykisk hälsa. Varje livsområde innehåller både slutna och öppna frågor för att ge utrymme för den unges personliga beskrivning av sin situation.

Efter intervjun skapas en textsammanställning som kan användas för att ge återkoppling till ungdomen och planera behandlingsinsatser. Instrumentet består av 80 frågor och tar ungefär 45 minuter att genomföra. Utbildning krävs för att använda UngDOK, och certifiering ges efter genomförd utbildning och godkänd intervju.

UngDOK syftar till att hjälpa unga med missbruksproblem och sociala problem genom att ge en strukturerad bedömning av deras situation och behov. Det finns också möjlighet till lokala anpassningar och statistiksammanställningar baserat på instrumentet. Statens beredning för medicinsk och social utvärdering har identifierat ett behov av mer forskning och utvärdering inom detta område för att öka kunskapen om UngDOK och liknande bedömningsmetoder inom socialtjänsten för barn och unga.

3.1.2 Intervjuer

Intervjuer har gjorts löpande under arbetets gång kopplat till projektets upplägg, det vill säga, mål 1. Detta har medfört att utvärderaren har

även hjälp till att forma projektet under tiden som det har pågått. Lärdomarna har därför kommit löpande och vi har anpassat arbetet utifrån de löpande lärdomarna. Det finns dock andra lärdomar som har kommit mot slutet och även efterhand. Samtliga insikter och lärdomar vävs in i texten löpande. Detta innebär att texten utgår från insamlat material från dessa intervjuer, men även andra samtal med projektledare och medverkande i projektet (se tabell nedan).

Antal intervjuer	Befattning
4	Projektledare
3	Arbetsledare
1	Chef till arbetsledare
1	Stödfunktion
1	Behandlare
4	Deltagare projektet (unga vuxna)

Intervjuer har även gjorts med några unga vuxna som deltagit i projektet. Intervjuerna kommer att användas som komplement till ungDOK. Frågebatteriet har även den utformats utifrån de fyra områdena som vi valt att fokusera på i projektet och som även finns med i ungDOK.

3.1.3 Kort om urval, bortfall, reliabilitet och validitet

Avseende enkäten har alla unga fyllt i den tillsammans med behandlare. I dialog om eventuellt bortfall har vi valt att utesluta en ungdom som vi räknar med inte hunnit påbörja insatsen jobb först unga vuxna. På grund av en extern faktor har den unga valt att avbryta deltagande efter att ha varit på besök en gång. Denna har vi valt att exkludera från resultatet då vi bedömer att personen inte har hunnit påbörja insatsen.

Avseende intervjuenkätens trovärdhet går det också att diskutera huruvida de unga har varit uppriktiga i sina svar. Det förekommer att på grund av bristande insikt eller att man bara inte vill medge till vissa saker ljuger i sina intervjuenkäter. Detta är något som behandlare av olika anledningar känner till. Utöver detta finns det också en risk att de unga är exalterade vid avslutningen av projektet, vilket leder till att de beskriver sin situation som bättre än vad den är. Intervjuenkäten bidrar trots detta ändå till att man ser en förflyttning i de ungas liv. Därför har vi gjort bedömningen att använda den i denna utvärdering.

Urvalsgruppen för utvärderingen är liten för att projektdeltagarna är få. Det går därför inte att generalisera utfallet av projektet när pilotfasen endast omfattat 10 deltagare. Däremot kan det ge en fingervisning för vidare testning och uppskalning av initiativet.

3.2 Beskrivning av ungdomarna

För att kontextualisera resultatet av de ungas deltagande kommer en presentation av de unga göras. Presentationen görs nedan på gruppnivå. Anledningen till att den görs på gruppnivå är för att kunna säkerställa att de ungas identitet inte röjs. Vi tror att en redogörelse om de ungas bakgrund kan bidra till förståelse för hur de ser på sin förflyttning under tiden de har haft insatsen jobb först för unga vuxna.

3.2.1 Beskrivning av deltagarna

Samtliga unga hade konstaterat beroendeproblematik och alla förutom en hade blandmissbruk. Missbruket varierade och var vad vi kallar för situationsanpassat bruk, vilket innebär att de brukade drogerna som fanns tillgängliga, dvs vad de hade för nytta av drogen vid tillfället. Exempelvis när man ska begå brott är det vanligt förekommande bland de som begår de grövsta brotten att man har tagit benzodiazepiner. Samma som att lyrica är vanligt bland de som lider av psykisk ohälsa.

Vid bedömning av huruvida insatsen skulle passa för de unga har projektledare använt sig av Adverse Childhood Experiences (ACE) i sin bedömning. ACE är en term som refererar till negativa händelser eller upplevelser som barn kan utsättas för, såsom missbruk, försummelse eller hushållsdysfunktion. Forskning visar att höga ACE-poäng kan kopplas till ökad risk för fysisk och psykisk ohälsa senare i livet. Att förstå och adressera ACE är viktigt för att främja barns välbefinnande och förebygga långsiktiga negativa konsekvenser. Flera av de unga har deltagit i insatser relaterat psykisk ohälsa. Detta kan innebära misshandel, självskadebeteende och har haft neuropsykiatriska diagnoser.

Främst har de unga haft flera av följande markörer. Har man två eller tre markörer, riskerar man att hamna i utanförskap. Om alla markörer uppfylls, har man en hög suicidrisk.

ACE-markörer

Våld i nära relation

Föräldrars övergivande genom separation eller skilsmässa

En förälder med en psykisk ohälsa

Att vara offer för misshandel (fysisk, sexuell och/eller känslomässig)

Att vara offer för försummelse (fysisk och känslomässig)

En hushållsmedlem som sitter i fängelse

Att växa upp i ett hushåll där det finns vuxna som har problem med alkohol och droger

3.3 Analys

Analysen har gjorts i olika delar. När det gäller analysen kring projektupplägget har denna gjorts löpande under arbetets gång.

Avseende de unga vuxnas deltagande har analysen också delats upp. Den ena analysen har gjorts tillsammans med projektledare. Anledningen till detta är att ungDOK använts. Projektledare har den kompetens som behövs för att analysera materialet och har därför bidragit till att göra en rikligare analys.

När det gäller intervjuerna har dessa analyserats av författaren av denna utvärdering tillsammans med tjänstedesigner på socialförvaltningen. Intervjuerna används senare i relation till ungDOK.

Man gör en indok och en utdok och indok är en slags baseline där man kartlägger vem personen är. Detta innebär att man får en väldigt bred bild individen. I denna utvärdering kommer vi att endast analysera utdoken eftersom den utgår ifrån datan insamlad vid indok. ungDOK är ett mätinstrument men utgår från individens upplevelse av sin situation.

I utdok kommer vi att fokusera på fyra områden, substansbruk, psykisk och fysisk hälsa, relationer och kriminalitet.

4. Resultat och lärdomar

Utvärderingsresultatet består av två delar, det ena har fokus på de ungas upplevelse och resultat kopplat till deras deltagande i projektet. Den andra delen fokuserar på frågor som berör projektet, såsom framgångsfaktorer och lärdomar inför en eventuell fortsättning av arbetet.

4.1 Projektets utformning

En betydande del av pilotprojektet fokuserade på utformningen av arbetsmiljön och arbetsuppgifterna. Innan själva pilotfasen påbörjades fördes flera diskussioner om att arbetet bör spegla en verklig arbetsplats så mycket som möjligt. Målet var att motivera de unga deltagarna till nykterhet genom att engagera dem i projektet. Detta resulterade i att de unga erbjöds en marknadsmässig lön och tillgång till frukost på arbetsplatsen. Dessutom erbjöds löpande utbildning från stadsbyggnadsförvaltningens HR-avdelning om rättigheter och skyldigheter i samband med anställningen.

Arbetstiden för de unga var tre dagar i veckan, sex timmar per dag. Utöver detta hade de även möjlighet att äta gemensam frukost, finansierad av projektet, vilken genomfördes utanför ordinarie arbetstid.

En handledare inom trädgård och återbruk rekryterades för att leda de unga i deras arbete på Oslopiren. Initialt var det endast handledaren på plats, men snart efter projektets start insåg projektledaren att det behövdes en närvaro för att hantera två incidenter – en stöld och rökning av cannabis under arbetstid. Därför beslutade projektledaren att själv vara på plats tre dagar i veckan för att säkerställa att liknande händelser inte inträffade igen.

Denna förändring skapade en känsla av trygghet både för handledaren och de unga deltagarna. I intervjuer med de unga framkom att de upplevde trygghet med projektledarens närvaro och att de kunde vända sig till honom vid behov. Projektledarens närvaro ansågs därför vara en förutsättning för att arbetet skulle fortskrida smidigt.

Under projektet var det viktigt för projektledare att poängtera gränsen mellan arbete och behandling. Därför betonades vikten av att frågor som berörde annat än arbete skulle tas utanför arbetstid. Men överlag var det en positiv bieffekt att ha projektledaren på plats som

blev en direkt kontakt för stöd och behandling från Maria Skåne Nordväst.

Projektledaren höll regelbundna sessioner med gruppen under arbetstid för att diskutera regler och riktlinjer för att skapa medvetenhet om arbetets krav och de ungas rättigheter och skyldigheter. Detta inkluderade diskussioner om drog- och tobaksfrihet samt friskvård.

Projektledaren agerade även som en slags "case manager" för de unga, vilket möjliggjorde stöd och behandling kopplat till andra professionella tjänster efter arbetstid. Denna strategi resulterade i att flera av de unga fick nödvändigt stöd för sin personliga utveckling.

Ovan utfall av projektet möjliggjorde att ny struktur för hur stöd för att närma sig nykterhet kan se ut.

4.2 Unga vuxnas resultat och upplevelse av projektet

4.2.1 ungDOK resultat

Målet med satsningen är att testa ett nytt arbetssätt och undersöka om det skapar värde för individen genom ökning av drogfria timmar, bryta social isolering genom att erbjuda dem ett sammanhang, öka unga vuxnas möjligheter till arbete, bättre psykisk och fysiskt mående och ökad motivation i andra delar av deras liv. Utöver detta är även ett syfte att utforska en mer långsiktig organisering kring arbetssättet.

Totalt har projektet haft 11 deltagare, varav två räknas som bortfall på grund av för lågt deltagande och andra påverkansfaktorer. Därför är genomsnittsvärden nedan baserade på 9 deltagare. Värdena nedan speglar gruppens värden, inte individuella värden. Hänsyn till genus och genomsnittlig tid är inte inkluderat.

De unga har fått enkäten och där har de haft möjlighet att svara med alternativen mycket sämre (-2), sämre (-1), ingen förändring (0), bättre (1) eller mycket bättre (2).

-2 | Mycket sämre

-1 | Sämre

0 | Ingen förändring

1 | Bättre

2 | Mycket bättre

I tabellen nedan presenteras resultatet av enkäten som gjorts med hjälp av ungDOK i form av ett medelvärde på gruppnivåfrågor som berör bland annat drog- och alkoholbruk, kriminellts livsstil, kontakt med familj och vänner samt psykisk och fysisk hälsa, se tabell nedan.

Fråga	Resultat
Hur har din sysselsättning förändrats sedan du påbörjade kontakten? (Frågorna avser ej fritidsaktivitet):	1.5
När det gäller narkotika och läkemedel, hur har din situation förändrats sedan du påbörjade kontakten?	1.3
När det gäller alkohol, hur har din situation förändrats sedan du påbörjade kontakten?	1.4
När det gäller kriminalitet, hur har din situation förändrats sedan du påbörjade kontakten?	1.7
Hur har dina relationer när det gäller din familj förändrats sedan du påbörjade kontakten?	1.2
Hur har dina relationer när det gäller vänner och andra personer förändrats sedan du påbörjade kontakten?	1.4
Hur har din fysiska hälsa förändrats sedan du påbörjade kontakten?	1.5
Hur har din psykiska hälsa förändrats sedan du påbörjade kontakten?	1.6
Hur har din situation förändrats i och med kontakten med oss?	1.4

Siffrorna visar att de unga som svarat på ungDOK har upplevt en förbättring i samtliga områden som rör kriminalitet, fysisk hälsa, psykisk hälsa, relationer och sysselsättning. Snittet ligger mellan 1 och 2, vilket ligger emellan bättre och mycket bättre. Förbättringen är avsevärt gällande frågan som rör kriminalitet och psykisk hälsa, som vardera ligger på 1,7 och 1,6.:

4.2.2 De ungas perspektiv

I de kvalitativa intervjuerna som hållits med fyra unga vuxna som deltog i projektet lyfter samtliga att de är nöjda med insatsen. Vidare lyfter samtliga att de har lärt sig praktiska arbetsuppgifter och att de har haft nytta av arbetet och att de gillat platsen.

Samtliga unga beskriver även att de har ökat sina drog fria timmar. Av de unga som utredaren har intervjuat har tre av fyra slutat bruka droger helt under tiden de deltagit i odlingsprojektet. En av de har fortsatt bruka i olika omfattning under perioden, men lyfter också att deltagandet i insatsen har hjälpt hen att öka sina drog fria timmar.

De unga lyfter också på olika sätt att de har tyckt om sammanhanget. De har hittat en trygghet i det nya sammanhanget de har kommit in i.

4.2.3 Projektledarens perspektiv

När utredare och projektledare analyserar de ungas berättelser, framhåller projektledaren tre specifika aspekter som har utvecklats inom ramen för projektet.

Att förstå sitt värde: Här framhåller projektledaren att de unga har lärt sig att uppskatta sina egna förmågor genom konkreta arbetsprestationer. Detta har tagit sig i uttryck i olika former hos de unga, men projektledaren ser en tydlig förflyttning där det syns att de unga tror mer på sig själva. Genom att delta i praktiska arbetsuppgifter på Oslopiren har de unga byggt något värdefullt och kan nu känna stolthet över sina insatser i stället för att dölja sig själva.

Trädgårdsarbete, återbruk och måleri: Projektledaren och de intervjuade ungdomarna understryker betydelsen av de praktiska arbetsuppgifterna, inklusive måleri, plantering av växter och återbruk av material. Utöver dessa praktiska färdigheter har de även lärt sig grundläggande arbetsrutiner, lönehantering och följa arbetsrelaterade policys. Dessa insikter anses vara viktiga för unga som saknar sådan kunskap, och de utgör en framgångsfaktor för att öka deras komfort inför framtida arbetslivsutmaningar.

Ett gynnsamt och tryggt sammanhang: Projektledaren betonar vikten av det sammanhang som skapats på Oslopiren. Arbetsplatsen har inte bara varit en plats för praktiskt arbete utan också ett forum där de unga har kunnat utforska tankar och idéer om ungdom, samhälle och livet i allmänhet. Projektledaren framhäver även den

trygghet och samarbetsanda som ungdomarna har känt gentemot sina kollegor.

Sammanfattningsvis indikerar det insamlade materialet, trots sina begränsade omfång, positiva resultat inom projektet. Alla deltagare har visat en positiv utveckling när det gäller riskbeteenden, drogfrihet, psykisk och fysisk hälsa samt kriminell livsstil. Dessa resultat stöds även av den kvalitativa informationen vi har samlat in.

4.3 Lärdomar, framgångsfaktorer och arbetet framåt

4.3.1 Inte en riktig arbetsplats, men nästan

Jobb först-konceptet utgår från tanken att anställning ska vara en motivation för ett drogfritt liv, likt bostad först-konceptet. I andra program där invånare får möjlighet att testa arbete krävs ofta drogfrihet. Jobb först blir därmed ett alternativ för de som ännu inte uppnått fullständig drogfrihet, men som känner sig tillräckligt motiverade för att arbeta. Det betyder dock inte att man får vara påverkad eller använda droger under arbetstid. Därför tillämpades redlighetsprincipen under projektet.

Vid starten introducerades de unga till Helsingborgs stads riktlinjer som arbetsgivare, vilket innebär en både rökfri och drogfri arbetsplats. Hade det varit en traditionell anställning hade arbetsgivaren varit skyldig att utarbeta en åtgärdsplan vid upptäckt drogbruk. Inom projektet vid Oslopiren inkluderas behandling som en del av initiativet, och projektledaren har expertis inom området. Detta möjliggjorde direkt åtgärdande av händelser som rörde droganvändning under arbetet, vilket skapade tydlighet och trygghet för deltagarna. Insatsen jobb först är därför ett alternativ för de som inte riktigt har uppnått drogfrihet, men som känner sig motiverade nog att arbeta. Detta innebär dock inte att man får vara påverkad eller bruka droger under arbetstid. Därför användes under projektet redlighetsprincipen.

Redlighetsprincipen i arbetslivet inkluderar ofta förväntningen på att anställda ska upprätthålla en drogfri arbetsplats och att undvika att vara påverkade av droger under arbetstid. Att vara drogfri under arbetstid är ofta en del av arbetsplatsens policy för säkerhet, produktivitet och övergripande välbefinnande. Flera arbetsplatser har klara riktlinjer och regler kring användning av droger på arbetsplatsen. Det kan innebära att anställda inte får använda, inneha eller vara påverkade av droger, inklusive alkohol, under arbetstid. Detta gäller särskilt för arbeten där säkerheten är av

yttersta vikt, som till exempel inom tung industri, transport eller hälso- och sjukvård.

När de unga började fick de introduceras till Helsingborgs stads riktlinjer som arbetsgivare. Detta innebär att det är både en rökfri- och drogfri arbetsplats. Hade det varit ett riktigt jobb hade arbetsgivaren varit skyldig att göra en åtgärdsplan för individen vid upptäckt drogbruk. I jobb först unga vuxna ingår det att behandling är en del av initiativet och projektledare har kunskap i sakfrågan, vilket har lett till att uppkomna händelser gällande bruk eller drogpåverkan under arbetet kunnat adresseras direkt. Detta ledde till en tydlighet och en trygghet för deltagarna.

En av de viktigast aspekterna av projektet är därför att insatsen har efterliknat en verklig arbetsplats i så lång utsträckning som möjligt.

4.3.2 Regionen en viktig förutsättning

Regionen är en viktig del av Maria Skåne-konceptet. Detta är en av de fördelar som kunnat erbjudas de unga när placeringen av projektet jobb först unga vuxna blev placerat inom ramen för Maria Skåne Nordväst. Lärdomarna från projektet visar att kopplingen till regionen är en viktig förutsättning för det fortsatta arbetet.

Ett exempel är att en av deltagarna blev aktuell för avgiftning under projektet. Att ha regionen som nära samarbetspart blev av vikt då vi kunde slussa deltagaren till avgiftning snabbt och få återkommande uppdateringar om läget. Andra exempel är relaterade till att flera deltagare har behövt en kontakt med vården och då har kunde sjuksköterskan som är kopplad till Maria Skåne Nordväst bidra med sin kompetens och stötta de unga löpande under tiden som de var aktuella inom jobb först.

Bedömningen utifrån testet är att det behövs en fortsatt koppling till regionen för att bedriva arbetet med jobb först unga vuxna. Därför kan projektet med fördel fortsätta utgå från Maria Skåne Nordväst i Helsingborg. Rekommendationen är därför att de unga som remitteras till jobb först unga vuxna bör även vara aktuella på Maria Skåne Nordväst.

Detta öppnar också en möjlighet för andra kommuner att ta del av jobb först unga vuxna konceptet i framtiden om det finns en efterfrågan av det.

4.3.3 En insats i ett sammanhang

En annan erfarenhet i projektet är att insatsen jobb först unga vuxna sker i ett sammanhang. Detta innebär att det är flera inblandade i en ung vuxens liv när denne får stöd av olika professionella. Det finns både för- och nackdelar med detta när det kommer till samverkan.

Under testperioden har det hänt att professionella har haft olika uppfattningar kring vad jobb först innebär, främst när det gäller behandling. En lärdom vi tar med oss från detta är följande:

När det blir aktuellt för en ungdom att gå med i jobb först är det troligt att ungdomen har flera andra kontakter, såsom en handläggare på socialförvaltningen, på arbetsmarknadsförvaltningen samt en ursprungskontakt från Maria Skåne Nordväst. Här blir det av vikt att man mellan professionella visar förståelse för varandras uppdrag och tillit till varandras bedömningar samt göra det som krävs tillsammans för individens bästa. I praktiken kan det komma att innebära att en behandling behöver pausas för att ingå i till exempel jobb först, annars kan båda insatser bli kontraproduktiva. Detta har vi sett kräver god kommunikation och samarbetsförmåga mellan professionella.

Förbättringsförslaget är att det vid rekrytering måste finnas en tydlighet i rollfördelningar mellan professionella, något som kommer att lyftas av projektledare för jobb först unga vuxna i mötet med övriga professionella.

4.3.4 Samverkan i projektet

Som fortsättning på samma tema kring samverkan fanns det en del kring intern samverkan kring projektet som försvårade för projektet.

Projektet har till en början haft en otydlig mandatfördelning då flera parter varit involverade för att få i gång projektet. Bland annat har det funnits flera stödfunktioner med, en ansvarig på Maria Skåne Nordväst, chef för handledare på annan förvaltning och

I intervjuerna med projektledare och andra som var involverade i projektet såsom chef från stadsbyggnadsförvaltningen framkommer det även att otydligheten har skapat problem. Främst handlar det om frågor som berör ansvar, mandat och budget. Bedömningen här är att det behövs ännu tydligare rollfördelning inför en uppskalning av arbetet. Särskilt viktigt är det när det kommer olika parter från andra förvaltningar och/eller framtida samarbeten med företag.

Utredaren bedömer därför att det behövs träffar för att skapa samsyn och ett underskrivet skriftligt dokument som fastställer det som varje part har i ansvar och mandat kopplat till initiativet.

4.3.5 Resurser och budget

För att finansiera initiativet har socialförvaltningen sökt statliga medel och interna innovationsmedel. De statliga medlen kommer från "nationella medel för trygghetsskapande i utsatta område".

Statliga medel som administrerats av Tryggare Sverige för SOFs räkning	600 000 kr
Bevilja innovationsmedel från SOF	150 147 kr
Summa	750 147 kr

Projektet täckte för olika typer av utgifter (se tabell nedan). De högsta utgifterna i projektet är kopplade till lönekostnader. Dessa täcker både arbetshandledaren lön och de ungas lön. På andra plats kommer sedan lokalhyra och på tredje plats kommer förbrukningsmaterial.

Utgifter	Belopp
Lönekostnader	540 166
Lokalhyror	140 000
Förbrukningsinventarier	9 662
Livsmedel, personalkaffe, fruktkorgar etc	2 472
Förbrukningsmaterial	33 541
Arbetskläder	2 387
Larm och bevakning	10 036
Brandskydd	1 677
Konsulttjänster	10 206

Projektet pågick från februari till augusti och hade löpande intagning. De unga fick endast utbetald lön vid registrerade timmar. Administrationen av timmar gjordes av arbetshandledare.

Om vi får till en fortsättning där de fasta utgifterna redan finansieras inom ram för en befintlig verksamhet som vi kan samarbeta med, skulle exempelvis alla andra utgifter ovan kunna exkluderas förutom lönekostnader för de unga vuxna och tid från medarbetare på Maria Skåne Nordväst. Den utgiften blir i sin tur en relativt låg kostnad för socialförvaltning vid fortsatt satsning av initiativet, men kan samtidigt skapa stor nytta för deltagarna i sin återhämtningsresa.

4.3.6 Förslag för vidareutveckling

I en eventuell vidareutveckling alternativt implementering av konceptet behövs det en systematik för att kunna följa de unga. I dagsläget har vi använt oss av Ungdok, men detta behöver utforskas ytterligare vid en vidareutveckling eller implementering. Till exempel titta på andra mätverktyg eller utveckla ett eget där det ingår att kolla/fråga kring belastningsregister vid antagning och efter ett år av projektet och att inspiration kan tas från Ungdok, kolla gamla BBIC-skattningar, FIT och liknande. Man behöver även ta med mer insikter kring hur de unga upplever vården. Utöver detta finns det även ett behov av att se över målgruppen och det finns flera olika spår man skulle kunna ta där man riktar sig till en mer specifik målgrupp, där ett exempel är placeringsnära unga.

4.4 Framtiden för initiativet

Utredares rekommendation är att arbetssättet med jobb först unga vuxna behöver fortsätta testas i projektform med anledning att testet har varit för litet för att kunna dra slutsatser som är så pass tillförlitliga. Det finns dock redan nu indikationer på att arbetssättet har goda resultat.

Utöver detta behövs ett fortsatt utforskande av samarbetspartners. I dagsläget för vi dialog med flera olika parter utifrån olika spår kopplade till jobb först unga vuxna. Om ett sådant samarbete uppdragas, behövs det en tydlig struktur i fortsatt testande för att skapa en hållbar struktur för arbetet inom ramen för jobb först unga vuxna.

Ett upplägg där det finns både processledare från utvecklingsenheten på socialförvaltningen och projektledare från verksamheten har varit lyckat. Fördelningen har gjort att respektive part har kunnat fokusera på rätt saker och det har funnits ett bra samarbete mellan dessa parter. Där det fanns mindre tydlighet, i detta fall stadsbyggnadsförvaltningen, fanns det fler svårigheter. Här har vi fått många lärdomar och vet att det behövs en tydligare rollbeskrivning och förväntningar på alla aktörer som är involverade i projektet. Därför är det viktigt att de parter som i framtiden blir aktuella att ingå i projektet får bra förutsättningar. Detta kräver också att de har mandat att driva projektet från sin organisation.

5. Sammanfattning

Projektet "Jobb först unga vuxna" genomfördes med fokus på att skapa en arbetsplatsliknande miljö för unga deltagare, med syfte att

motivera dem till nykterhet och personlig utveckling. Resultaten och lärdomarna från projektet kan sammanfattas som följer:

En betydande del av pilotprojektet ägnades åt att utforma arbetsmiljön och arbetsuppgifterna för att spegla en verklig arbetsplats. Genom att erbjuda marknadsmässig lön och tillgång till frukost på arbetsplatsen skapades incitament för de unga att engagera sig i projektet. En handledare och projektledaren spelade nyckelroller för att skapa trygghet och stöd för deltagarna.

Enkätundersökningen (UngDOK) med de unga visade att deltagarna upplevde förbättringar inom områden som kriminalitet, fysisk och psykisk hälsa samt relationer. Resultaten pekade på en positiv utveckling, och de unga rapporterade ökad drogfrihet och förbättringar i olika livsaspekter.

Projektet möjliggjorde för unga att lära sig praktiska arbetsuppgifter, inklusive trädgårdsarbete, återbruk och måleri. Deltagarna fick även insikt i arbetslivets krav, lönehantering och rättigheter, vilket var viktiga kunskaper för deras framtida anställningar.

Framgångsfaktorer inkluderade tydlighet om arbetsplatsens krav och projektledarens närvaro. Anpassningen till Helsingborgs stads riktlinjer, inklusive en rök- och drogfri arbetsplats, skapade en trygg och säker miljö.

Samarbetet med regionen, särskilt Maria Skåne Nordväst, underlättade snabba insatser som avgiftning och vård. Kopplingen till regionen visade sig vara en framgångsfaktor, och rekommendationen är att fortsätta samarbeta med Maria Skåne Nordväst.

Intern samverkan och mandatfördelning var utmanande och behöver tydliggöras för att undvika komplikationer i framtida samarbeten. Tydliga rollbeskrivningar och ansvarsområden bör dokumenteras för alla involverade parter.

Förslag för vidareutveckling inkluderar fortsatt testning av "Jobb först unga vuxna"-konceptet, samarbete med nya partners, där vi i dagsläget utforskar flera olika parter och spår. Även systematisk uppföljning och utforskning av andra mätverktyg föreslås för att följa de unga noggrannare.

Slutligen, trots projektets begränsningar, har det genererat goda resultat och skapat en grund för framtida testningar och implementeringar av "Jobb först unga vuxna"-konceptet. Fortsatt samarbete och tydlig intern samverkan är nyckelfaktorer för framgång.

UTKAST